

Kosova

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu

Raporlama Dönemi: 2023 Ocak - Mart

Raporu Hazırlayan: Priştine Ticaret Müşavirliği/

Tablo 1- Kosova'ya Ait Temel Ekonomik Göstergeler

Kosova	2021 (1-12)	2022 (1-12)	2021/2022 0 % Deęişim	2022 (1-3)	2023 (1-3)	2023/2022 % Deęişim
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar €)	7,95	8,95*	12,5*	1,80*	-	-
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	10,66	3,56*	-	4,54*	-	-
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - €)	4.486	-	-	-	-	-
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	3,4	11,6	-	8,21	10,16	-
İşgücü	383.304	388.531	-	-	-	-
İşsizlik Oranı (%)	20,7	16,6	-	-	-	-
Cari İşlemler Dengesi (€)	-694.726.052	-940.344.197	35,3	-307.697.175	-	-
İhracat (€)	755.725.851	920.404.658	21,7	218.075.731	217.120.749	-0,4
İthalat (€)	4.684.197.971	5.639.393.264	20,3	1.246.801.506	1.252.963.376	0,5

Kaynak: Kosova Merkez Bankası ve Kosova İstatistik Ajansı

* Tahmini Veriler

DEĞERLENDİRME

Kosova İstatistik Ajansı verilerine göre, 2021 yılında pandemi sonrası toparlanmayla birlikte %10,66 oranında büyüyen Kosova ekonomisinde Gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) 2022 yılında %3,5 oranında büyüme göstermiştir. Enflasyon oranı ise tüm dünyada olduğu gibi Kosova'da da artış eğilimi göstermektedir. Resmi para birimi Avro olan ülkede 2021 yılında %3,4 olan resmi enflasyon oranı, 2022 yılı sonu itibariyle %11,6 olarak açıklanmıştır. 2023 yılı Ocak – Mart dönemi enflasyon oranı da %10,1 olarak açıklanmıştır.

2022 yılı sonu itibariyle Kosova'nın toplam ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %21,7 artarak 920,4 milyon Avro'ya, mal ithalatı ise yine bir önceki yıla göre 2022 yılı sonu itibariyle %20,3 artarak 5.639 milyon Avro'ya ulaşmıştır. 2023 yılı Ocak – Mart dönemi Kosova ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %0,4 azalmış 217,1 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Ocak – Mart dönemi Kosova ithalatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %0,5 artarak 1.252 Milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Turizm gelirleri Kosova'nın önemli gelir kaynakları arasında yer almaktadır. Özellikle yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşların tatil dönemlerini ülkede geçirmeleri Kosova ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. 2021 yılında salgın nedeniyle turizm gelirlerinde önemli bir düşüş yaşanmış olmakla birlikte; bu durum Kosova'ya fiilen gelemeyen vatandaşların ülkelerine finansal katkı sağlamalarına engel olamamıştır. 2021 yılında yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşlar tarafından ülkeye 1.153 milyon Avro gönderilmiştir. 2022 yılı sonu itibariyle ise ülkeye toplamda 1.222 milyon Avro gönderilmiştir. 2022 yılı itibariyle ülkeye en fazla paranın gönderildiği başlıca ülkeler 161,5 milyon Avro ile Almanya, 77,3 milyon Avro ile İsviçre ve 33,8 milyon Avro ile ABD'dir. Kosova İstatistik Ajansı tarafından açıklanan konaklama istatistiklerine göre, Covid-19 salgınının başladığı yıl olan 2020 yılında ülkeye yurtdışından gelerek otellerde konaklayan ziyaretçi sayısı 85.215 iken bu rakam 2021 yılında 225.627 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında bu sayı daha da artmış olup, 450 bin üzerinde ziyaretçi konaklama gerçekleşmiştir.

Ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırımlar son yıllarda artış eğilimi göstermektedir. 2022 yılı sonu itibariyle doğrudan yabancı yatırımlar bir önceki yıla göre %83,5 artış göstererek 772,3 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Kosova Merkez Bankası verilerine göre; Türkiye, 2007 - 2022 yılı sonu itibariyle 375,9 milyon Avro'luk tutar ile Kosova'daki 6. yatırımcı ülkedir. Kosova'ya yapılan doğrudan yabancı yatırımlarda ilk 5 ülke ise 1.068 milyon Avro ile Almanya, 886 milyon Avro ile İsviçre, 415 milyon Avro ile Arnavutluk, 407 milyon Avro ile İngiltere ve 402 milyon Avro ile ABD'dir.

Tablo 2- Kosova Dış Ticaretinin Genel Görünümü

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

	Ülkenin Toplam İhracatı (€)	Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (€)	Tr Pay (%)	Ülkenin Toplam İthalatı (€)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (€)	Tr Pay (%)	Türkiye-Ülke Arası Toplam Dış Tic. Hacmi (€)
2020 Yıllık	474.959.855	11.073.405	2,33	3.296.918.338	409.459.111	12,42	420.532.516
2021 Yıllık	755.725.851	17.534.209	2,32	4.684.197.971	587.536.512	12,54	605.070.721
2022 Yıllık	920.404.658	23.455.230	2,54	5.639.393.264	842.997.636	14,94	866.452.866
2023 /3 Aylık	217.120.749	5.494.755	2,53	1.252.963.376	180.308.705	14,39	185.803.460

Tablo 3- Kosova Aylık Dış Ticaretinin Görünümü

	2022 Ülkenin Toplam İhracatı (Bin €)	2023 Ülkenin Toplam İhracatı (Bin €)	2022 Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2023 Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2022 Ülkenin Toplam İthalatı (Bin €)	2023 Ülkenin Toplam İthalatı (Bin €)	2022 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)	2023 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)
Ocak	64.220	62.174	1.256	1.623	338.114	353.696	39.983	50.212
Şubat	65.256	73.170	1.431	2.118	414.770	390.687	53.555	57.394
Mart	88.600	81.776	2.508	1.753	493.917	508.580	68.374	72.702
Nisan	80.996		2.447		462.742		79.534	
Mayıs	76.031		2.456		443.893		51.942	
Haziran	74.642		2.161		492.832		74.388	
Temmuz	76.298		1.361		502.414		65.312	
Ağustos	84.891		1.538		526.829		71.675	
Eylül	77.059		1.759		478.167		76.100	
Ekim	86.402		1.379		488.774		75.293	
Kasım	73.955		2.219		475.419		91.784	
Aralık	72.054		2.940		521.522		95.057	
Toplam	920.404	217.120	23.455	5.494	5.639.393	1.252.963	842.997	180.308

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

Tablo 4- Kosova Dış Ticaretinin Görünümü (Ürün Bazlı)

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ürün					
GTIP 8 Kodu**	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 (Yıllık) (€)	2022 (Yıllık) (€)	2022 (€) Ocak - Mart	2023 (€) Ocak - Mart
27101943	Petrol veya Bitümlü Minerallerin Gaz Yağları	320.461.968	602.432.916	-	-
27160000	Elektrik Enerjisi	114.036.646	218.190.894	-	-
72142000	Köşeli Çubuklar (Çentik, Yiv, Oluk vb Şekil Bozuklukları Olan)	128.770.372	156.590.546	-	-
87033290	Motorlu Taşıt; Dizel/Yarı Dizel (1500cm ³ < Silindir Hacmi =<2500 cm ³)	145.000.358	145.400.703	-	-
24022090	Tütün İçeren Sigaralar	86.671.768	100.830.722	-	-
22021000	Sular (Tatlandırıcı, Lezzetlendirilmiş) Alkolsüz Diğer İçecekler (Meyve Suyu Hariç)	62.712.737	72.075.069	-	-
30049000	Tedavide/Korunmada Kullanılmak Üzere Hazırlanan Diğer İlaçlar	72.602.566	66.811.834	-	-
27101245	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	37.123.767	57.314.513	-	-
69072100	Ağırlıkça Suyu Absorbe Etme Katsayısı % 0,5'i Geçmeyen Seramikten Döşeme Veya Kaplama Karoları ve Kaldırım Taşları	45.838.186	55.076.005	-	-
25232900	Çimento; Portland; Diğer	51.213.814	52.999.303	-	-
Ülkenin Dünyaya İhracatında İlk 10 Ürün					
GTIP 8 Kodu**	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 (Yıllık) (€)	2022 (Yıllık) (€)	2022 (€) Ocak - Mart	2023 (€) Ocak - Mart
94042990	Diğer Şilteler, Yorganlar, Diz ve Ayak Örtüleri, Yastıklar	101.244.398	97.776.631	-	-
27160000	Elektrik Enerjisi	10.044.289	63.231.091	-	-
39252000	Plastikten Kapılar, Pencere ve Bunların Çerçeveleri ve Pervazları ve Kapı Eşikleri	25.945.591	45.103.930	-	-
72044990	Dökme Demirin, Demirin veya Çeliğin Döküntü ve Hurdaları	34.767.441	38.900.605	-	-
39211100	Stiren Polimerlerden olan Plastiklerden Diğer Plakalar, Lehvalar, Yapraklar, Filmler, Folyolar ve Şeritler	11.589.887	25.163.834	-	-
73069000	Demir veya Çelikten Diğer İnce ve Kalın Borular ve İçi Boş Profiller	16.595.659	20.402.353	-	-

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu
2023 Ocak - Mart

94042910	Metal Yaylı Olan Şilteler	12.909.277	20.050.008	-	-
22021000	Sular (Tatlandırıcı, Lezzetlendirilmiş) Alkolsüz Diğer İçecekler (Meyve Suyu Hariç)	17.939.545	18.933.255	-	-
76101000	Alüminyumdan Kapılar, Pencereler, Kapı ve Pencere Çerçveleri	13.880.853	15.363.778	-	-
26070000	Kurşun Cevherleri ve Zenginleştirilmiş Kurşun Cevheri	14.389.012	15.103.537	-	-
Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün					
GTIP 8 Kodu **	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 Yıllık (€)	2022 Yıllık (€)	2022 (€) Ocak - Mart	2023 (€) Ocak - Mart
27101943	Petrol veya Bitümlü Minerallerin Gaz Yağları	18.797.123	86.354.793	-	-
72142000	Demir veya Alaşimsız Çelikten Çubuklar	15.159	20.960.868	-	-
24022090	Tütünlerden Mamul Sigaralar	14.805.124	19.787.865	-	-
72082700	Kalınlıkları 3 mm'den az olan Demir veya Alaşimsız Çelikten Yassı Hadde Ürünler	6.827	15.781.676	-	-
44101130	Yüzeyi Melamin Emdirilmiş Kağıtla Kaplanmış Olan Yonga Levhalar	9.896.761	13.941.084	-	-
72083900	Kalınlıkları 3 mm'den az olan Demir veya Alaşimsız Çelikten Yassı Hadde Ürünler	0	10.708.410	-	-
39031100	Genleşebilen Plastikler Ve Mamulleri	13.795.080	9.874.747	-	-
72139149	Civata ve Somun İmali İçin Demir veya Alaşimsız Çelikten Filmaşın	1.616.106	7.816.371	-	-
76042990	Alüminyum Alaşımından Profiller	5.383.343	7.566.342	-	-
48191000	Oluklu Kağıt veya Kartondan Kutu ve Mahfazalar	5.299.537	7.254.955	-	-
Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün					
GTIP 8 Kodu **	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 Yıllık (€)	2022 (Yıllık) (€)	2022 (€) Ocak - Mart	2023 (€) Ocak - Mart
76020090	Alüminyum Döküntü ve Hurdalar	6.618.213	7.705.196	-	-
74040099	Bakır Döküntü ve Hurdalar	2.558.614	5.134.606	-	-

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu
2023 Ocak - Mart

59069990	Diğer Kauçuklu Mensucat; 59.02 Pozisyonundakiler Hariç	2.944.306	2.970.616	-	-
41012030	Yaş Ağırlığı 15 kg.ı Geçmeyen Ham Postlar ve Deriler	420.314	1.413.845	-	-
55161100	Ağartılmamış veya Ağartılmış Suni Devamsız Liflerden Dokunmuş Mensucat	0	1.062.677	-	-
40101200	Sadece Dokumaya Elverişli Maddelerle Takviye Edilmiş Vulkanize Edilmiş Kauçuktan Taşıyıcı Kolanlar ve Transmisyon Kolanları	110.704	663.294	-	-
84772000	Kauçuk veya Plastiğin İşlenmesine veya Eşyanın İmaline Mahsus Ekstrüzyon Makinaları	245.000	395.000	-	-
09012100	Kafeini Alınmamış Kahve	320.765	382.786	-	-
73141900	Diğer Demir veya Çelik Tellerden Mensucat	23.112	308.674	-	-
40103100	Dış Çevresi 60 cm'yi Geçen Vulkanize Edilmiş Kauçuktan Taşıyıcı Kolonlar	372.512	304.356	-	-

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

* Sıralamada 2022 verileri baz alınmıştır.

** Avrupa Ülkeleri için GTIP 8'li bazda sınıflama kullanılacaktır.

Kosova'ya ilişkin ürün bazında ithalat ve ihracat verileri, gerek uluslararası kaynaklarca gerekse Kosova makamlarınca aylık olarak yayımlanmamaktadır. Bu nedenle, yukarıdaki tablolarda güncelleme gerçekleştirilememiştir.

DEĞERLENDİRME

2022 yılında 5,6 Milyar Avro olan Kosova'nın toplam ithalatı, 2023 yılının ilk çeyreğinde 1,25 Milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı ilk çeyreğinde Kosova'nın en çok ithalat yaptığı ülkeler ise sırasıyla; 180,3 milyon Avro tutarla Türkiye, 152,7 milyon Avro ile Almanya ve 120,6 milyon Avro tutarla Çin'dir. 2022 yılı ilk çeyreğinde Kosova'ya olan ihracatımız 161,9 Milyon Avro iken, 2023 yılı birinci çeyreğinde %11,3 artışla 180,3 Milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Kosova'nın ihracat rakamlarına bakıldığında, 2022 yılında 920,4 Milyon Avro olan toplam ihracat tutarındaki olumlu seyir korunmakla birlikte 2023 yılının birinci çeyreğinde Kosova'nın toplam ihracatı bir önceki yıla kıyasla %0,4 azalarak 217,1 milyon Avro'ya ulaşmıştır.

Kosova ABD'nin gelişmekte olan ülkelere uyguladığı ve gümrük tarifelerinde diğer ülkelere göre avantaj sağladığı GSP (Generalized System of Preferences) listesinde bulunmaktadır. GSP uygulaması bir serbest ticaret anlaşması (STA) statüsünde olmamakla birlikte bazı ürünlerde GSP listesinde yer alan

lkelere vergi indirimleri yapılmaktadır. Listede yer almayan ürünlerde ise tüm ülkelere aynı gümrük vergileri uygulanmaktadır. Bu kapsamda, ABD'nin Türkiye'ye Kosova'ya kıyasla daha yüksek gümrük vergisi uyguladığı bazı sektörlerde Türk firmaların Kosova'da yatırım yaparak ABD pazarına daha kolay girebilme imknları bulunmaktadır.

Kosova'nın ABD'ye ihracattaki vergi avantajı, en çok ihracat yaptığı ülkeler sıralamasına da yansımış olup 2022 yılından sonra 2023 yılı birinci çeyreğinde de ABD en çok ihracat yapılan ilk üç ülke arasında yer almıştır. lkeler itibariyle en çok ihracat yapılan ülkeler sırasıyla 34,6 milyon Avro tutarla Kuzey Makedonya, 23,3 milyon Avro ile ABD ve 23 milyon Avro tutarla Arnavutluk'tur. Ülkemiz ise, 5,5 milyon Avro ile Kosova'nın en çok ihracat yaptığı 11. lkedir.

Kosova ile ticari ilişkilerimizin gelişmesine paralel olarak Kosova'nın ülkemize gerçekleştirdiği ihracat da artış göstermektedir. 2022 yılı sonu itibariyle 23,4 milyon Avro olarak gerçekleşen Kosova'dan ithalat tutarımız, 2023 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yıla göre %5,7 artış göstererek 5,5 milyon Avro'ya ulaşmıştır.